

TT-519931

TİYATRO

Devlet Tiyatrosu'nun

İstanbul'daki temsili

«Kral Lear»

Halid Fahri OZANSOY

BU kış, tiyatro sezonu esnasında, Devlet Tiyatrosu, İstanbulda Karaca Tiyatroda iki güzel temsil vermeğe gelmişti: **Ca-di Kazanı** ile **Saman Yolu**. Bu eserlerin ilki, bafıl itikatların iptidai bir muhitte bezeyan ve deşset saçan safhaları ile modern üslupta bir trajedi, ikincisi iki şahısla oynanan ve bir insan hayatının kronolojik bir şekilde hayat faciasını canlandıran çok orijinal yapı bir dramdı. Fakat bu yetmezdi. Devlet Tiyatrosu, İstanbuldaki tiyatro aşıklarına bir üçüncü temsil ziyafeti daha verecekti: Shakespeare'in **Kral Lear**'ini. Nitekim İstanbul Şehir Tiyatrosu sanatçıları **-On iki öfkeli adam-** in üç temsilini vermek üzere Ankara'ya gittiler. Devlet Tiyatrosu da Şehir Tiyatrosunun Dram Kısmında **-Kral Lear-** in üç temsilini verdi ve bu İstanbul sanat hayatında tiyatro mevsimi sonunda çok sevinç verici bir hadise oldu. Hâlâ kulaklarımda, Cüneyt Gökçer'in oynadığı Kral Lear rolünün — hattâ temsil devam ederken — bir yankı halinde yükselen çığgın alkışseslerinin çınlayışını duyar gibi oluyorum. 1937 de ilk defa Muhsin Ertugrul'un sanat kudreti ile sahneye çıkan, on seneye kadar sonra Hâdi Hüsnü tarafından temsil edilen Kral Lear bu sefer çok büyük bir sanatkarın oyunu ile tekrar sahnemiz de sesini duyurmuş ve feci hayat hikâyesini ya şatmış oldu. Bir ucunda Muhsin, bir ucunda Cüneyt olan trajedide bu iki emsalsiz sanatçının oyunu, Türk sahnesinde unutulacak zaferlerden değildir. Bu bakımdan, Kral Lear, hiç değilse temsilcileri itibariyle mesut bir kraldır. Zira bu rolün orta bir hüner tahammülü yoktur, ya dev kudreti ile oynanır, ya kendisi ile beraber bütün trajediyi, bütün yapıyı çökertir. Cüneyt Gökçer sahnede öyle bir yükseldi ve rolünü bütün azameti ile öyle bir kavrayıp yürüttü ki, onu dinler ve onu seyrederken âdeta nefesimizin kısıldığını hissederek gibi olduk. Perdelerin ortasında çınlayan alkışların bu bakımdan da mânâsı büyüktür. Cüneyt Gökçer, Kral Lear rolünde, iki hain kızının kendisini sürüklediği müthiş felâkete, insanın asaleti ve yeisinin derinliği ile bizi de

yakalayıp götürdü. Bu, ancak, büyük trajedi artistlerine nasip olan bir zaferdir ve seyircileri bu zaferi ne kadar alkışlasalar yeridir.

★

Kral Lear efsanesi çok eskidir ve birçok bilginler tarafından ele alınmış bir tetkik mevcuttur. Bunların arasında, Geoffrov de Monmouth, Holinshed, John Higgins, John Lydgate isimleri ansiklopedilerde bilhassa geçer. Shakespeare'e gelince, o 1605 de **«Kral Lear'in feci**

okumuştu. Bu dramdaki hikâyesi» isimli dram faziletli ve zulüm gören kız evlât Kordelya ile Shakespeare'in ki arasında benzerlikler vardır.

Lear, ihtiyaç ve idraki zayıf İngiltere kralıdır. Üç kızı var: Goneril, Albany düşesi Devlet Tiyatrosunda bu rolü oynayan Muazzez Kurtoglu; Regan (Beyhan Gönenci); ve Kordelya (Heppen Unal).

Fransa kralı ile Burgonya dükü, Kordelya ile evlenmeğe taliptirler.

Lear, tahtından çekilerek, memleketinin arazisini üç kızı arasında taksim etmek istiyor. Goneril ile Regan, riyakâr bir sevgi ve saygı ile üç hissedenden ikisini elde ediyorlar. Fakat Kordelya, açtkabli ve doğru sözlüdür. Babasına: **«Vazifem icabı sizi seviyorum»** diyor. Kralın müthiş hiddetli üzerine onun hissesini de diğer iki kızına ilâvesi bu sözü takip ediyor. Kordelya artık babası tarafından kugulmuş, mirasından mahrum edilince Burgonya kralı da ortadan çekilip gitmiştir. Fakat, Fransa kralı, Kordelya'yı drahomasız kabul ederek onunla memleketine dönüyor. Orada evleniyorlar. Kordelya şimdi Fransa kraliçesidir.

Beri yanda, Goneril ile Regan, çok geçmeden, alçak ruhlarını belirtiyorlar ve ilk iş olarak, babalarına bırakıkları yüz askeri yirmi beşe, hattâ ona indirmeğe kalkıyorlar. Hakaretler hakaretleri takip edince, zavallı Kral Lear memleketini terk ederek fırtınalı korkunç bir gecede kırların yolunu tutuyor. Pisman olmuş, haksız vere iclettiği ve koğduğu kızı Kordelya'ya sığınmak arzusunda. Bu esnada, Kordelya'nın tarafını tut-

(Devamı 5 inci sayfada)

Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 1 4 9 3 1 0 0 6 *